

KULTUR

www.dalane-tidende.no
epost: tips@dalane-tidende.no

Barnehagene kan få teaterb

Rogaland Teater og Lyse skal sammen utvikle et teaterkonsept for barnehager. Barnehagene i Lyses eierkommuner kan få en teateropplevelse levert på døra.

GUNNAR KVASSHEIM
gunnar@dalane-tidende.no ■ 4680 8981

Det nye konseptet er en del av en treårig samarbeidsavtale mellom teateret og Lyse Energi. Alle barnehagene i Lyse sine eierkommuner kan søke om å få besøk av teateret og være en del av opplegget.

Visuell utvandreriskildring

Hvordan opplevde utvandrerne fra Dalane livet i Amerika? I ei ny bild bok får vi et glimt inn i emigrantenes tilværelse «over there».

FRØYDIS BREDELI
froydis@dalane-tidende.no ■ 4000 8532

Boka er et håndfast resultat av prosjektet Migrasjon Rogaland i regi av Utvandrersenteret i Stavanger. Det startet i 2008 og har som mål å dokumentere inn- og utvandringen fra alle de fire regionene i fylket.

- Dalbuene har gitt særlig god respons. I denne regionen har vi mange ressurspersoner som har bidratt til innsamlingen. Vi fikk inn et sted mellom 1.200 og 1.300 brev og bilder, opplyser prosjektleder Per Inge Bøe fornøyd.

Sjelden bildesamling

I boka som har fått tittelen «Fra Dalane til Amerika», er det 166 bilder.

- Alle er hentet fra private hjem. De er unike i den forstand at de ikke er utgitt på trykk før, sier Hans Storhaug.

Han er leder for stiftelsen Utvandrersenteret og ikke så lite stolt over det ferdige produktet.

Men det var sokndølen Hans Birkeland som trykket på for at prosjektet Migrasjon Rogaland skulle få et håndfast resultat.

- Ellers var jeg redd for at det ville stoppe opp, sier det ivrige medlemmet av Sons of Norway, Dalbuene Lodge.

HÅNDFAST RESULTAT: Prosjektet Migrasjon Rogaland har resultert i boka «Fra Dalane til Amerika». Fra venstre Karl Eik, Lund, Per Inge Bøe, prosjektleder, Hans Storhaug, Einar Birkeland, Sokndal, Grethe S. Egeland, Eigersund og Per Spødevold, Bjerkreim.

«Boka representerer framfor alt en del av kulturarven som nå er tatt vare på.»

Hans Storhaug, leder for stiftelsen Utvandrersenteret

Ualand, forteller han.

Per Spødevold peker på at det har vært tidkrevende å skanne alle fotografiene og notere navn på de mange personene som er avbildet.

- Vi brukte biblioteket som samlingssted, og folk kom dit

med materialet sitt. Det fungerte veldig fint, sier Grethe S. Egeland som jobber ved Dalane Folkemuseum.

Mange medhjelpere

- Uten hjelpen fra museet, medlemmene i Dalbuene Lodge og de lokale historie- og ættesogelagene hadde vi ikke kunnet gjennomføre prosjektet, sier Per Inge Bøe som takker dem alle i forordet til boka.

Til å finansiere boka, som er produsert digitalt, har Utvandrersenteret fått støtte fra Rogaland

fylkeskommune, Sparebank 1 SR-Bank og flere kommuner som har bidratt med penger til prosjektet.

- Dette er ikke bare en sjelden samling private bilder som publiseres for første gang. Det er framfor alt en del av kulturarven som nå er tatt vare på. Bilder og brev er en type historisk materiale som lett kan gå tapt. Med en flott frivillig innsats har vi gjennom prosjektet i hvert fall fått reddet en del av dette her i Dalane, sier Hans Storhaug og roser gruppedernes bidrag.

Frelsesarmeen fikk støtte fra

Gleden var stor da Frelsesarmeen i Egersund fikk brev fra Frelsesarmeen sentralt om støtte fra Gjensidige-stiftelsen. Støtten på 65.000 kroner skal brukes på Juleopplevelse 2013.

GEIR JAN JOHANSEN

■ 904 04 412

- Det er barna som er målgruppen for denne aksjonen. Med 65.000 kroner i tillegg til de midtlene vi selv bruker, kommer vi et langt stykke. Men det er mange som har behov

for litt hjelp og støtte, spesielt nå i jula, sier korpssleder Olav Alvsåker.

Fellesskap

Frelsesarmeen vil bruke midlene slik at barna får en opplevelse og får ta del i et fellesskap.

- Vi skal dele ut gavekort på kinobilletter slik at en familie kan se en god film sammen. Vi skal også kjøpe klær, leker og gaver som barn trenger, sier han.

Korpssleder Reidunn M. Alvsåker forteller at det dessverre er mange som ikke har råd til å feire ei vanlig jul.

MANGE PAKKER: Reidunn M. og Olav Alvsåker fryder seg over stor giverglede blant egersundere.

- I fjor hjalp vi 100 familier med mat og gaver til jul. Og det gleder oss at det er så mange som vil hjelpe. Samarbeidet med Amfi gitt oss mulighet for å hjelpe mange. Under deres juletre kan alle som vil, legge en pakke som vi gir videre til personer som trenger det. Pakken merkes med gutt eller jente og alder som gaven passer til, opplyser hun.

Jenter får mest

Det konfirmer inn mange gaver, spesielt til jenter.

- Kanskje er det lettere å kjøpe gaver til jenter, men vi må ikke glemme guttene. Sær-

spøk

Eigersund, Bjerkeim og Lund er blant eierkommunene i Lyse Energi. Oppstarten på teateropplegget blir i vår.

- I uvante omgivelser og ukjent terreng finnes ny inspirasjon og gode ideer. Derfor velger Lyse å samarbeide med Rogaland Teater. Vi ser på kultur som en viktig kilde

til å tenke nytt og dristig. Teateret er et treffsted som skaper engasjement og glede i hele regionen, og vi er helt sikre på at avtalen blir til inspirasjon

og nytte for begge parter, sier **Grethe Høiland**, konserndirektør markedsføring i Lyse.

- Barn og unge er viktige for oss, Derfor er det ekstra spennende at

vi som en del av avtalen skal lage et konsept kalt «Lyse Teaterspører», forteller sponsransvarlig Cathrine Suttie i Lyse Energi.

- For teateret er det viktig med gode samarbeidspartnere som bidrar til å styrke våre kunstneriske prosjekter, sier teatersjef **Arne Nøst**. Målgruppa for opplegget vil være teater.

de største barnehagebarna. Meningen er at prosjektet skal gi de barnehagebarna som snart skal begynne på skolen noen gode råd på veien når de skal ut i den store verden. Barnehagene vil få forslag til hvor dan de kan jobbe med temaet før og i etterkant gjennom tegning og teater.

leder for stiftelsen Det norske Utvandrerse-

FOTO: FROVVIS BREDELI

FORNØYD: «Min Kone, Min Baad, Min Fisk, Min Fiske bu, Min Fornøielse», står det på bildet som er tatt i 1929 ved Seglems hytte på Isle Royal, Chicago. Her nyter den utvandra øybuen Elling A. Seglem og kona Almida S. Nelson fritida. Ett av kapitlene i boka viser dalbuenes fritidsaktiviteter.

Historisk egenverdi

Han mener at det handler om å bevisstgjøre folk på egenverdien i brev, kort og bilder som ligger på loftene rundt om.

- Nå er det gått såpass lang tid at det igjen kan være stas å ta fram gamle albumer for å bla i dem, sier Per Inge Bøe.

De har valgt å presentere bildene tematisk med kapitler om avreise og overfart, bosetting, arbeid og fritid. I tillegg har de tenkt på de amerikanske slektningene når de har oversatt tekstene til engelsk.

UNIKE BILDER:

I løpet av prosjektet ble det samlet inn hundrevis av bilder. 166 har fått plass i boka. Her er postkassen på «Tertlandsfarmen».

Hvem tenker vi på?

ANAGRAM

(av gresk: ana og graphein = omskrive) er et ord, navn eller et fast uttrykk som er blitt satt sammen ved å stokke rundt på bokstavene i et annet ord eller uttrykk. Ofte er dette humoristisk brukt ved at bokstavene i et personnavn blir stokket om slik at det danner et nytt uttrykk. Noen ganger kan det synes velegnet til å karakterisere personen, andre ganger er ikke koblingen like åpenbar.

Vi inviterer leserne til tippe hvilket lokalt stedsnavn som er koblet til et anagram.

grom
er anagram til et sted i Dalane.
Hva er det?

SVAR: BLA.OM

Siv Grethe og gukvas

REBUS

Måleenhet

SVAR: BLA.OM

Hvor i Egersund er vi?

KJENN DIN BY

Fotograf Erling Svensen har tatt turen rundt i Egersund. Hvor har han vært?

SVAR: BLA.OM

Utsidende-stiftelsen

lig er det få pakker til tenåringsgutter. Vi ønsker flere gaver til gutter, sier Reidunn M. Alvsåker.

Frelsesarmeen setter pris på alle gavene

- Vi får av og til spørsmål om man kan pakke inn brukte leker og klær som julepresanger. I utgangspunktet tar vi imot alle gaver, men brukte ting går til hjelpesendinger utenlands. De barna som får julepresanger gjennom Frelsesarmeen får nye ting akkurat som alle andre. Det er en av de etiske reglene vi har, sier Olav Alvsåker

Skape arena

- Blant Frelsesarmeens mange oppgaver er å skape en arena der innvandrere og flyktninger kan møte andre egersundere. Mange kommer til Norge uten noen ting og uten særlige kunnskaper om landet og skikkene våre. Vi har et godt samarbeid med flyktningekontoret i Eigersund. Deler av undervisningsopplegget foregår i våre lokaler. Her forteller vi om alt fra matvaner til hvordan man skal kle seg, sier han.

- Frelsesarmeen har fått opp sine julegryter i Eger-

sund sentrum og på Amfi.

Også i år blir det konserter ved grytene. Vi har fått politikere til å stå grytevakt og ordfører Egaas er blant dem som stiller opp. Som i fjor blir det julegryter ved Prix-butikken i Sokndal med politikere og andre støtte-

spillere som vakt. Det er stor giverglede både i Egersund og Sokndal og alle skal vite at kronene kommer godt med. Støtten blir fordelt i alle Dalane-kommunene og deler av Hå. Det er det som er vårt distrikt, sier korps-

lederne Reidunn M. og Olav

Alvsåker

- Boka er tospråklig. Det var naturlig. De mestrer vanligvis ikke norsk lenge, etterkommerne etter utvandrerne fra Dalane, legger Bøe til.

Ser framover

Opplaget av «Fra Dalane til Amerika» er på 500, men den digitale produksjonsformen gjør det mulig å øke antall eksemplarer raskt, dersom det skulle bli behov for det.

- Dessuten har vi såpass mye materiale at det ikke er noe i veien for å lage ei bok til hvis økonomien tillater det, sier Storhaug.

Han tenker på det store landsdekkende utvandrejubileet som skal arrangeres i 2025, der planen er å utgi et stort migrasjonshistorisk verk.

- Dersom vi drar opp de lange linjene for framtida, har vi nå et godt grunnlag å jobbe videre på. Det er ikke bortkastet å fortsette innsamlingsarbeidet, sier lederen for Utvandrerse-